СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 285. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 8. грудня 1930. VOL. XXXVIII. No. 285. Jersey City, N. J., Monday, December 8, 1930. THREE CENTS.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ $60,000,000 ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОСУХИ

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер домагався від конгресу призначення $25,000,000 на допомогу для потерпівших від посухи. Але сенатський хліборобський комітет призначив на ту ціль $60,000,000 і сенат це затвердив.

Сенат є за те, щоби дати потерпівшим від посухи поживу, а президент є проти такого способу допомоги і думає, що $25,000,000 вистарчить на грошеву допомогу.

ДЕФІЦИТ ЗБІЛЬШИТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Конгрес готов збільшити висоту запропонованих урядом сум, призначених на допомогу безробітним. Досі числили на дефіцит у сумі $180,000,000, а тепер думають, що дефіцит виноситиме $330,000,000.

ФОСТЕР ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ПРОПАҐАНДУ

ВАШИНГТОН. — Перед конгресвим комітетом, який розслідує комуністичну акцію у Злучених Державах, зізнавав Вилєм З. Фостер, член Американського Центрального Комуністичного Комітету, відомий комуністичний провідник.

Фостер відмовився від присяги, а тільки зазначив, що говоритиме правду. Він заявив, що комуністична партія хоче повалити капіталістичну господарку, а всю владу передати в руки селян і робітників. Він твердив далі, що комуніст узнає тільки одну релігію: голос народа. Будучи комуністом, говорив Фостер, мусить чоловік вилічитися від усяких релігій.

Фостер зізнав далі, що робітники мусять попасти в конфлікт з капіталістичною клясою, бо капіталізм визискує робітників. Капіталізм доведе дуже скоро до революцій в Польщі й Німеччині, а згодом зникне цілковито й зробить місце вищій формі правління.

Фостер заявив, що комуністи є противні республиканській формі правління в Америці, бо Америкою правлять ті, в яких руках є промисл. А при кінці подав, що правдивий комуніст узнає за свій край тільки совітську Росію, а своїм прапором тільки прапор червоний.

В той самий день переслухувала комісія російського селянина Александра Луковича, котрий розповідав, як його совітська влада арештувала в 1929 р. та як його вивезено до Мурманська, де він разом з 4,000 вязнями стинав по лісах дерево, яке совіти вивозили потім за границю. Лукович розповідав, що таких вязнів на роботах є в Росії понад 400,000. Живуть вони в страшних обставинах. Бо нема що їсти, ні в що убратися, а до роботи гонять нагайками.

МОКРІ ПРОГРАЛИ.

ВАШИНГТОН. — Мокрі домагалися знесення закона, який дозволяє затроювання алькоголю, призначеного для промислових цілей. Та їх внесення перепало. Хотіли зменшити видатки на прибережну сторожу, яка слідить за пачкарями алькоголічних напитків, але й це перепало.

20 ПОЛІСМЕНІВ ПІД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — 20 полісменів відповідатиме перед великою лавою присяжних за кривоприсяги й інші злочини, яких вони допускалися при виконуванню свого уряду, арештуючи невинні дівчата, щоби в той спосіб виманити від них гроші.

РОЗДАНО 20,000 ПАЧОК ПОЖИВИ.

НЮ ЙОРК. — Між безробітних і бідних роздано заходами ратункової акції в останнім тижні 20,000 пачок поживи. Кожда пачка мала 50 фунтів.

Поліція роздала одіж 22,622 особам і знайшла праці для 1,958 чоловіків і 144 жінок.

ЗА ЗМЕНШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ПШЕНИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Федеральна Фармерська Рада подає у своїм звіті, що їй вдалося здержати спад цін пшениці, але каже, що цей експеримент показується дуже дорогим і непевним. Стабілізацію, а то й підвищення ціни на пшеницю може принести тільки зменшення засівів.

НЕ ДОПУСТЯТЬ 135,000 ІМІГРАНТІВ.

ВАШИНГТОН. — Домагання президента в справі здержання іміграції на час безробіття так як би здійснилося. З ріжних американських консулятів доносять, що майже здержано видачу віз для тих, що мали би право візду до Америки. В той спосіб не допустять до червня 1931 р. 135,000 імігрантів.

ТРЕБА РІШИТИСЯ: САМІ, АБО ЗІ СВІТОМ.

АТЛЕНТИК СИТІ.—Чарлз Годжес мол., заступник президента „Америкен Мючюел ЛайфбілтиІншуренс Компані", каже, що Злучені Держави мусять рішитися на якийсь рішучий крок: або замкнути себе й продукувати для себе, або бути зі світом у тіснім торговельним і політичним контакті.

МІЖНАРОДНА ЛІҐА МИРА Й СВОБОДИ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

ШИКАҐО. — Міжнародна Жіноча Ліґа Мира й Свободи вислала на руки польського консуля в Шикаґо протест проти польських звірств, доконуваних над українським народом у Галичині.

Протест вислано на підставі інформацій, які одержала з Галичини Мисс Джейн Едемс (Jane Addams), американська суспільна діячка, котрої імя є широко відоме не тільки в Америці, але в цілім світі.

Протест підписала Льола Мейверик Ллойд, предсідателька Ліґи.

WOMEN HERE PROTEST CONDITIONS IN POLAND.

A resolution of protest against mistreatment of Ukrainian residents in eastern Poland today was forwarded to the Polish consul in Chicago by the Women's International League for Peace and Freedom.

The resolution was drawn up following receipt by Miss Jane Addams, head of Hull House, of a letter describing unsavory aspects of the Polish-Ukrainian relations.

The resolution was signed by Lola Maverick Lloyd, legislative chairman of the league.

(Chicago Daily News, December 4, 1930).

UKRAINIAN WOMEN OF EAST GALICIA APPEAL TO WOMEN OF WORLD

ASK THEM TO BRING TO THE KNOWLEDGE OF LEAGUE OF NATIONS POLISH ATROCITIES IN GALICIA.

LVIV, October 1930. — The Ukrainian Section of the International League for Peace and Freedom in an appeal to the women of the world protests against the atrocities perpetrated by the Polish army and police against the Ukrainian people of Galicia.

The appeal reads:

To the Women of the World!

Dear Sisters!

The Ukrainian women of East Galicia apply to you most heartily to protect them and the Ukrainian people in East Galicia from the cruelties and tortures which they suffer from the Polish Government and especially from the Polish police and military expeditions.

The whole Ukrainian population passes now through the terrors of hell. It is a great pity that nobody from the outside world has come to East Galicia to see what happens in Ukrainian villages. So called police and military expeditions commit real orgies of cruelty and torture on peasants. East Galicia is the one place in the world where mediaeval tortures can be witnessed in this century. Men and women alike are beaten with butts of guns and cudgels — to the accompaniment of wailing of terror-stricken children. One finds people with arms and legs broken, with heads scalded, with bodies black from blows inflicted with butts, iron rods and chains. To escape further ill-treatment people flee into forests in spite of the cold season. No mercy is shown to the old or the young, and pregnant women are dealt with in the same manner. Thousands of men and women have been imprisoned. Peaceful villages were simply devastated by these expeditions, houses destroyed, foodstuffs mixed with dung or petroleum was poured on them so that the whole of the population is facing famine. Not to be recognised and not to have charges brought against them the policemen covered the number badges on their caps and blindfolded the people whom they flogged. A great number of victims are in peril of their lives on account of gangrene. Police raid all Ukrainian public and private institutions such as schools, educational and co-operative societies, sporting clubs, libraries, dairies and even parsonages. After such a police raid, a place looks as if after a hurricane or an earthquake. All the furniture has been deliberately destroyed, the owners and managers of the institution are imprisoned.

The Ukrainian Scouting Association called "Plast" has been dissolved by order of the government. All Polish newspapers (except Socialist) incite hatred against Ukrainian institutions and private persons. The Ukrainian press is strictly censored, and a slightest mention of the real affairs brings about the suppression of the paper. According to the statements of the official Polish press all these outrageous acts are justified measures taken in reprisal for the so-called sabotages. Those acts are unjustly attributed to Ukrainians, but in no case has it been proved that Ukrainians had set fire and commit sabotage, these being mostly carried out by dark individuals, and the acts of incendiarism being simply an insurance speculation undertaken by landowners on account of the crisis in agriculture, — the proof of this is that such acts of arson have been just as numerous in Posen and Pomerania where there are no Ukrainians.

In spite of official statements made by Ukrainian political associations that Ukrainians are not guilty of any acts of sabotage; in spite of the intervention of the Archbishop Count Szeptycki, pogroms against the Ukrainian people still continue.

All this has been happening at the present time, and for this we have hundreds of trustworthy witnesses.

Many persons have already paid with their lives, as e. g.: M. Bodnar, student at Zaleszczyki; Julian Holovinsky, a clerk in a cooperative, father of two minor children, who was shot by a policeman at Chlebowice; Michael Movchan of Waslushyn; Basil Proshanicky of Manajow; Basil Shul of Lewakow; and Dmytro Pidhirnyk of district Bobrka.

With this situation in view, we apply to the women of the whole world to take a humane interest in the matter and bring it to the attention of the League of Nations so as to compel the Polish Government to put an end to these practices.

The Ukrainian Section of the International Women's League for Peace and Freedom.

НАЙВИЩИЙ СУД У ВАРШАВІ ЗАТВЕРДИВ ЗАСУД НА СМЕРТЬ РОМАНА БІДИ

ТЕПЕР МОЖЕ ЛИШЕ ПРЕЗИДЕНТ ДЕРЖАВИ ПОМИЛУВАТИ ЗАСУДЖЕНОГО.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Найвищий суд у Варшаві розглядав 20. листопада справу Українців, обвинувачених у приналежности до УВО, у протидержавній діяльности та в тому, що вони послугувалися зброєю й вибуховими матеріялами. Польська влада й поліція закидали їм, що вони виконали 7. вересня 1929 року ріжні замахи й між тим висадили в повітря один павільон на Східних Торгах.

Суд присяглих у Львові засудив Романа Біду на кару смерти, а Михайла Терещука, Івана Вацика, Осипа Кирилюка, Осипа Наорлевича та Володимира Махницького — кожного по чотири роки вязниці. Інших обвинувачених засуджено на менші речинці до вязниці. Пять обвинувачених, яких засуджено на менші кари, приняли присуд, а інші внесли відклик до Найвищого Суду.

Найвищий Суд затвердив присуд львівського суду присяглих. Присуд виконають, якщо президент Польщі не покористується своїм правом помилування засуджених.

АРЕШТИ Й РЕВІЗІЇ.

Скрізь по всій Галичині й на Волини не припиняються масові ревізії та арештування української інтелігенції, свідомих та активних селян і робітників. Польські „патріоти" далі нищать українські стрілецькі могили та ушкоджують українські інституції.

Наприклад, 3. листопада в Куликові, пов. Жовква, ляцькі злочинці знищили хрест на стрілецькій могилі й розкопали саму могилу. В більшости випадків поліція арештує Українців, навіть не подаючи причин арешту й не маючи доказів злочинної діяльности арештованих.

Поволі починають виходити з арештів декотрі з тих, що були арештовані підчас „пацифікації". Більшість з них ще й тепер не знає властиво, в чому їх обвинувачувала влада, коли садила за грати.

ЛЯЦЬКА ПРОВОКАЦІЯ.

Старанням прибічників А. Лівицького польський уряд зорґанізував у Варшаві „Український Науковий Інститут", щоби в ньому розробляти „українські наукові" матеріяли, які підпирали́б ідею польської великодержавности та виправдували́б польську експанзію на українські землі. Щоби надати більшого авторитету в очах Українців та чужинців цій польській інституції з українським іменем, самі Поляки, а також їх посіпаки, „українські вчені", розпускають чутку, що своїми працями з цим інститутом звязана низка українських професорів з Української Сільсько-Господарської Академії в Подєбрадах.

Тепер група професорів і лекторів цієї Академії оголосила в краєвій пресі заяву, що вони нічого спільного не мають з Науковим Інститутом у Варшаві. Навіть на запрошення їх до співпраці з тим інститутом, в якости кореспондентів його, ці професори відповіли відмовою.

УМИРАЮТЬ ВІД ВОЄННИХ ҐАЗІВ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Недалеко міста Ліеж в долині ріки Мюз великі простори обляг густий мокрий туман, що спричинює загадкову смерть багатьом людям і ріжним звірятам. Дотепер нараховано 64 померших людей. Багато знаходиться в шпиталях. Таксамо ще не з усіх сіл одержано відомости про ті жертви, які там потягнув за собою цей туман.

Деякі лікарі кажуть, що причиною смерти людей і загибелі тварин є воєнні отруйні ґази, якими просякнутий туман. Думають, що десь витік ґаз зі збірників. Санітарна урядова комісія каже, що смерть людей при такому виключно густому й мокрому тумані є натуральною для тих, хто слабий на серце, або на груди.

ПУАНКАРЕ ЗНОВУ БУДЕ ПРЕМІЄРОМ.

ПАРИЖ (Франція). — З уступленням уряду Тарде все більше поширюється загальна опінія, що тепер мусить до уряду прийти знову Пуанкаре в становищі премієра-міністрів. Сам Пуанкаре не спішиться і не дуже хоче братися за формування уряду негайно по уступленню Тарде.

Можливо, що президент держави доручить комусь іншому сформувати уряд. Таким кандидатом на премієра вже називають Барту. Та новий уряд буде короткотревалим, після якого має прийти уряд Пуанкаре, бо перед Францією стоять дуже складні завдання, котрі вимагають на становищі її премієра такої особи, як Пуанкаре.

ЛІБЕРАЛИ НЕ ХОЧУТЬ ВАЛИТИ УРЯДУ.

ЛОНДОН (Англія). — Ллойд Джордж заявив на партійних зборах ліберальної партії, що ліберали в парляменті мусять підтримувати уряд Мек Доналда, щоб не доводити його до упадку. Ллойд Джордж боїться приходу до влади консерватистів, які принесуть Англії протекційну митну політику.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕМА ГРОША НА ВІЙНУ

Спеціяльна телеграма до Ню Йорк Таймса зі Швайцарії доносить незвичайно важні події. Говорить вона на зовні про трудноші, що збираються на голову італійського уряду. В краю зростає безробіття. Уряд старається залатати свої фінанси знижуванням пенсій урядовцям, але се тільки ще більше поглиблює невдоволення населення. Уряд пробує ратуватися острим становищем поза границями краю, а рівночасно добути там позички на піднесення промислу й торговлі. Та тут проти Італії повела кампанію Франція, з якою Італія хоче зрівнатися фльотою. Банкирі мали відмовити Італії позички тому, бо Італія веде занадто воєнну політику, а позичені гроші може обернути на воєнні цілі.

Поза сими зовнішними фактами є другі важніщі, про які в телеграмі виразно не говориться. Є тут передовсім якісь воєнні приготовання. В телеграмі говориться теж, що Італії позички не дано, бо вона починає вести політику з Німеччиною й Росією. Виходило би, що в Европі вже стираються зі собою дві партії, дві групи, з котрих одна обнимає Італію, Німеччину й Росію, а друга Францію та її сателітів. Боротьба між тими групами, як видно, дуже завзята: одна група держав старається не допустити другу до скріплення своєї армії й фльоти та до економічного скріплення. Коли треба бити противника, то всякий бук добрий: закид фашизму, мілітаризму, чи що там однаково добре послужить.

Неменше гідне уваги становище банкирів проти позички на воєнні цілі. Тут уже може не лишень політика держав, але й справдішний власний інтерес банкирів. Здається, вони справді відчувають, що гроші, вложені на воєнні цілі, не є добрим бизнесовим вкладом. Се показує, що Українцям треба робити супроти Польщі. Вона скорше чи пізніше мусить довести свій край до такої руїни, що буде благати чужий капітал о допомогу. Треба на сей случай подати світови факти про те, що Польща зужиє позичені капітали на воєнні цілі. Відмова позички не дасть Польщі можности пускатися на воєнні авантури, ні скріпляти своєї армії для давлення непольських народів.

Для сього вже дещо зроблено. Треба тільки вести сю кампанію далі.

О. Сновида.

ПО ВИБОРАХ.

З часописів вже знаєте про вислід виборів до варшавського сойму. Повна побіда Пілсудського і його полковників. З 444 членів сойму санація матиме абсолютну більшість. Всі инші партії, партії опозиції вийшли розгромлені, опріч Ендеції, яка вийшла більш як в два рази скріпленою. Українці, котрі мали при останніх виборах 41 представників, матимуть тепер 21. Ціла Волинь — „голосувала" за Одинку.

Як то сталося? Чи се є траґедія? І як маємо до сього ставитися?

Отже сталося се звичайним на сході способом. Були тут на сході „мадярські вибори", були „румунські", були „галицькі", но а тепер історія запише ще й вибори „полковницькі"! Всі способи „передвиборчої аґітації" пущено в рух — починаючи від замкнення невигідних кандидатів, розгромлення льокалів, конфіскати опозиційних нумерків, а кінчаючи — підкупом і грозьбою. В деяких селах, особливо де недарно гуляли „пацифікатори" — не вільно було навіть показатися з нумерками української листи. От так і „вибрали" Одинкарів...

І коли згадати всі ті способи „аґітації" уряду, поліції, старостів і ін., — коли згадати „пацифікацію", якою хотіли застрашити наше село, — то з диву не можеж вийти — як то Українцям удалося зібрати стільки голосів, скільки вони зібрали! Бо коли відлучити Волинь — „країну чудес", — то сама **Галичина, показується, не так вже богато і стратила мандатів — лише кілька.** Показалося, що метода залякування — нічого не зробила на нашім селі. Що — навпаки — як протест проти уряду „пацифікаторів" — ціла галицька Україна голосувала на національну листу. А якщо порівнати страти инших „меншостий" (себто більшостий), то і тут Українці вийдуть найліпше. Бо Галичина, в порівнанню з останнім соймом, дасть 21 послів замісць 30 лише, тоді як Жиди 6 замісць 18, а Німці 5 замісць 18. **Українці показалися більш відпорними на виборчі практики.** На виборах 1928 р. всі українські землі під Польщею дали 41 послів. Але з того національних (УНДО, Радикали, Сельсоюз і „Безпартійні") — 30 в Галичині і 5 на Волині, решта 6 інтернаціоналісти, сельроби).

От і маємо відповідь на два перші питання: як могли статися „полковницькі" вибори та чи є се для нас траґедія. Се не є жадна траґедія; **навпаки,** є доказом сили і відпорности національного елементу — мимо нечуваних подій останніх місяців. Правда, далеко гірша справа з Волинню, звідки на листі ББ вийде аж 6 хрунів (П. Певний і инші), але Волинь, повторяю, се „країна чудес", де над національною свідомістю народу ще треба багато і багато працювати. А подруге — се „креси", де про законність не мають навіть хоч би такого поняття, як в бувшій австріяцькій Галичині. Там просто можна витягти з урни тисячку одних папірців, а вкинути другу...

Якжеж маємо ставитися до ситуації, витвореної перемогою одинки? Поперше, **хибна є думка, що ся перемога — се стабілізація режиму санації.** Се не є жадна стабілізація. Людність країни не є за режім і вже тепер соціялістична преса потішає себе (як напр. **„Роботнік",** — що „надійде, мусить надійти день порахунку, а вибори не є єдиною формою боротьби соціялістичного пролетаріяту". Так воно все було, так є і тепер, що коли населенню замикається леґальна дорога виявлення його волі, то воно зачинає думати про иншу...

Щож до найближчих перспектив, то сі перспективи вказують на дальше зміцнення поліційного режиму. Для нас спеціяльно — сей новий (себто опертий вже на парляменті) режім означає дальший похід на всі наші здобутки — на полі культурнім, економічнім, церковнім і політичнім. Те, до чого стремить режім санації в національнім питанню — се позбавити „меншости" всякої самоуправи в сфері політичній (щоб належали до польських партій), економічній, (щоб належали до польських кооперативів та банків), культурній, (щоб належали до польських освітних товариств) і церковній, (щоби церква так стала на послуги уряду, як російська ставала на послуги царатові). Коротко — **се програма асиміляції, спольщення населення.** Тепер сю політику уряд поведе цілою парою, бо не потребує ґандричитися із згедзганим соймом.

Чи се страшна небезпека? Жадна! Мало мати **охоту,** треба мати **змогу.** А власне тої змоги польська політика не має. Не позволяє їй на те передовсім факт, що тих клятих „меншостей" є аж понад 33% в Польщі. Не позволяє їй факт, що бідна і виснажена є Річ Посполита, щоби за ціну економічного буйного розвою зєднати маси і перекупити одиниці. Не позволяє на се, зрештою, грізне міжнародне становище держави, загроженої Росією і Німцями, одночасно і з союзницею Францією, з якою **договір приязні і помочи кінчиться за два роки,** а який то **договір ледви чи Франція відновить,** судячи після голосів неофіційних і навіть офіційних французьких політиків. А нарешті — не позволить на переведення політики асиміляції сама нація українська (разом з іншими словянськими „меншостями"). Останні вибори власне є запорукою, що подібні експерименти наш нарід вже переніс, а залякати себе — не дасть... Ось перспективи і мораль останніх виборів.

Д-р Остап Грицай.

Памятаймо од рода в род і навіки!

На щойно відбутому **V. Конґресі нашого славного Обеднання** стверджено між иншим **„потребу негайного видання чужими мовами документів польських звірств і уповажнено екзекутиву Обеднання до виасиґнування краєви з зібраних тут фондів відповідної суми на те видавництво"** (подаю за рефератом у „Свободі" ч. 250, з 27/X. ц. р.). Значить — Обєднання намітило собі тут подбати про здійснення одного з тих домагань теперішньої хвилі в життю нації, яке треба причислити до найважніших з усіх. Бо воно треба, конечно, необхідно, за всяку ціну треба, щоб увесь культурний світ (очевидно за **виїмком московської Большевії,** яка до культурного світа не числиться і голосу в культурнім світі не має ніякого) знав про всі нечувані звірства і злочини тих огидних бестій, яким прокляте імя Ляхи. Бестій, з якими спільности світ відречеться в майбутньому таксамо, як відрікається він уже тепер від усякої спільности з **отікаючими кровою большевицькими опришками,** які протягом одного десятиліття досі потрафили вигубити більше людей, ніж усі московські царі накупу. Але наскільки важне для нас освідомити чужинців про моральну гидь смертельних ворогів ураїнського народу, то притім не сміємо забувати і ми сами ніже крихіточки з того, що нам заподіяли і заподівають Ляхи на Західній, а большевицькі кати на Великій Укаїні. **О, шановні земляки, з цього погляду в нас, мягкосердних, добрих, згідливих Українців, память слаба, дуже слаба.** В наших історичних піснях збереглися, правда, вражаючі згадки про злочини ворогів України над нами. І з найновіших часів лишилася в нас свідомість останніх, тобто найновіщих грозь, викликуваних на нашій землі московськими й ляцькими хижаками. Та проте — хіба так надто вже говорилося в нас про них ось хочби останніми роками? Хіба часто згадували ми про те, яких звірств допускалися проти нас Ляхи в перших літах окупації? Хіба багато зробили ми для памяти таких наших мучеників, **як Шеремета, Мельничук та їх товариші,** або для памяти **Ольги Басарабової** і взагалі для українських жертв **по ляцьких тюрмах** епохи Кайдана й Лукомського? Справді — хотілосяб иноді сказати з того погляду, що прекрасна, глибока релігійність, якою — в яркім противставленню до бездушного московського тлуму, тої природної жертви всякої темряви і безглузної деспотії — відзначається український нарід, мала на нашу чисто людську духовість може надто сильний вплив. І одно притім певне, а саме, що ні Лях ні Москаль не варті виявів шляхотної лицарскости, такої питомої українським героям. **Ні, ми мусимо врешті вивчити гаразд фільософію засади: око за око, зуб за зуб!** Проти наших ворогів ми мусимо раз на завжди позбутися мягкосердних сентиментів, спочуття та згідливости, **і мусимо навчитися жити й дихати ненавистю та жаждою відплати й помсти нашим ворогам.** Не любов, а смертельна ненависть хай нам буде тепер засадою у відношенню до ворожих окупантів нашої землі, а мрією найвисшого щастя — думка про останню розправу з ними. Збережімо в нашій памяти, на скрижалях свідомости народу кожний удар, кожний крик, кожне зітхання української жертви в ворожих лабетах, сповнімо цими споминами всеціло душі наших дітей і внуків, і хай нам це слово: **помста** буде велике, буде святе слово. Бо немає нічого нікчемнішого над людину, яка катована й доптана в чужинецькому ярмі, не двигається розторощити це ярмо, і не дише жаждою стануть переможцем, местником - переможцем на трупі окаянного ворога.

Тому памятаймо од рода в род і навіки:

Помсти!

І пишімо кровю серця на скрижалях наших душ:

Помсти!

І єднаймося в міліонові ряди борців, усесильних невмовкаючим закликом:

Помсти!

Так, на завжди так. Бо послухаймо тільки слідуючого звіту про стан деяких місцевостей, навіщених ляцькими хижаками, звіту, виготовленого високо поставленою, з кожного погляду достовірною особою, якої слово вражає нас тим глибше й болючіше. Звіт має наголовок: **„Карні експедиції в тернопільськім воєвідстві в повітах бережанськім, підгаєцькім і тернопільськім в часі від 20—27. IX.** 1930 р.

(Тут подано той звіт, який був уже проголошений у „Свободі" як звідомлення з візитації еп. Бучка).

РЕВІЗІЇ, КАТУВАННЯ Й АРЕШТИ

(Стаття надіслана до черновецького „Часу").

Вже другий місяць минає, як винятий зпід права український народ Галичини переходить страшну Голгофту, як „чашу горя" допиває до дна. Стогін і зойк лунає по цілому нещасному краю. Та польська цензура счеркує немилосердно кожний правдивий опис катівського знущання. Навіть такі дописи, де вже самі українські ґазети счеркують описи способів т. зв. „пацифікації" по наших громадах і замісць того оставляють многомовне: **„дальше вилишаємо",** — отже навіть такі вже повичеркувані дописи польська поліція й прокураторія конфіскує. Українські часописи заповіли, що вже й вилишатимуть замітку: „дальше вилишаємо" і подаватимуть тільки назви сіл, де переведено „пацифікації", та громадян, у кого зроблено трус, не описуючи вже, як це роблено і яку руїну лишили по собі озвірені „пацифіканти". Але й це не охоронило нашої преси від конфіскати. Пересилаємо Вам сконфісковані місця з останнього „Діла" й „Нового Часу", щоби Ви мали поняття, які саме дописи підлягають у нас конфіскаті!...

А провокація гуляє дальше.

Як до Чижикова впали улани і, стріляючи на всі боки, застрілили 16-літнього хлопця, то польські ґазети розписалися, немов той хлопчина кинувся був (самий один з голими руками) на ескадрону уланів і „хотів їх розоружити"; отже вони „в обороні свого життя" стрілили до нього і впакували кулю в черево, від чого хлопчина загинув, не доїхавши навіть до лічниці.

Дня 24. жовтня ц. р. 20 жандармів перводили поголовну ревізію в Клепарові під Львовом, шукаючи за зброєю. Вихованок Олійників, 16-літний хлопчина, бачив, як один жандарм підкинув револьвер (вложив до сінника Олійника в часі його неприсутности). **За те, що хлопець виявив цю провокацію, так його збили жандарми, що ледви живого довезли до шпиталю.**

Від часу відізду анниґлійського кореспондента Дея з Галичини повіяло іншим вітром. Тепер поліцаї ходять по селах і силують людей, щоби відбудовували читальні, кооперативи й доми, які самі поліцаї були понищили. В одному селі не застали людей, бо нарід зі страху повтікає з села (перед четвертою вже „пацифікацією"). Тоді жандарми спровадили з сусідства мазурських кольоністів і казали їм враз з кількома жінками, що залишилися були в селі, поправляти понищені „пацифікацією" будинки. Мабуть надіються гостей зза кордону і хотілиб затерти сліди... „польської культури".

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(28)

Факти з теперішних подій на терені Східної Галичини під Польщею стверджені доказами і свідками.

Ревізії і побої.

ТЕРНОПІЛЬ,

дня 21. і 22. вересня 1930 р.

До Тернополя зїхало понад 300 поліцаїв і ціла маса тайних аґентів. Переведено дуже строгі ревізії по всіх українських товариств і установах, при чому у варварський спосіб знищено і здемольовано Подільський Союз Кооператив і українську друкарню Салевича, в якій не остала ані одна частина друкарських машин та уряджения. Опісля переведено строгі ревізії у приватних громадян (інтеліґентів Тернополя) як приміром у адвоката д-ра Ст. Барана бі посла трівала ревізія 5½ години, при чому оставлено в помешканню прямо побоєвище. В адвоката д-ра Якимчука била поліція молотами стіни, зривала дивани і образи, нібито шукаючи підозрілих матеріялів. Підчас ревізії у д-ра В. Бачинського підкинено пачку динаміту з льонтами і т. д. Виарештувано тут цілий ряд інтеліґентів, університетської молоді і гімназійних учеників по 12—13 літ.

Всі арешти Тернополя є переповнені Українцями, як судові міські (маґістратські) так і військові, так що з Тернопільщини вже висилають Українців до арештів до Львова, Чорткова і т. д.

Польська поліція дня 22. вересня зареквірувала всі автобуси. Виїхали ними на села, а звідтам фірами звозили селян і селянок до арештів.

СЕЛО ПРОШОВА,

дня 24. вересня 1930 р.

Мурин Степан тяжко побитий кольбами по цілім тілі. Веселик Федько, начальник громади — його била польська поліція по голові кольбами і по цілім тілі.

Пекний Петро, Думка Михайло тяжко побиті.

Марія Пекна була 12 годин по пологах і її била поліція кольбами аж до умління.

Сампара Гринько побитий тяжко за те, що мав хату помальовану синьо-жовтою краскою.

Тут багато селян арештовано і відставлено до Тернополя.

СЕЛО ПРОНЯТИН,

дня 25. вересня 1930 р.

Арештовані Решетуха Олекса абсольвент ґімн., якого тяжко побили поліцаї кольбами і нічого при нім не найшли.

Іван Пиндюр, Олекса Медвідь ученики ґімназійні тяжко побиті. Семко Гайда побитий так, що ціле тіло мав чорне. Ксеню Гайда вагітну жінку били кольбами поліцаї аж стратила притомність. Гайда Катерина з дитиною при грудях побита кольбами.

Польська поліція не тільки бє і катує людей живцем, але по всіх хатах нищить збіже кидає його до гною, ломить всі річи в хаті, вибиває вікна і ввесь добуток селян до грунту нищать.

ПРОШОВА, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ.

Поліція була в селі двома наворотами, а то дня 22-го і 29-го вересня ц. р. Першого разу, то є дня 22-го вересня ц. р., прийшла поліційна карна експедиція в село, коло 50 людей. Поліція мала готові списки тих людей, в яких мала перепроваджувати ревізію.

Ревізію перепроваджено у слідуючих: о. Евгена Лопатинського, де арештовано його синів Евгена Лопатинського абсольвента фільософії і Андрія Лопатинського, Петра Пекного, Павла Сампару, Гринька Сампару, Федька Демкова та богато інших. Всюди, де поліція перепроваджувала ревізію, понищила всі річи в хаті та збіже. Молочене збіже нищили в той спосіб, що зсипали всякі роди збіжа на одну купу.

В тім самім дни поліція побила тяжко богато людей без ніякої причини.

Побиті: Підлісний Іван, Підлісна Анна, жінка Івана, Демків Федько, Івахів Володимир, Веселик Федько, Мурин Степан, Тіцький Михайло, Тіцька Анна жінка Михайла, Тіцька Марія дочка Михайла, Петро Пекний, Павло Сампара, Гринько Сампара, та інші.

Богато людей повтікало в поблизький ліс та поля.

В кооперативі забрала поліція товарів спожичих та папіросів на квоту звиш 50 зол., за які нічого не заплатила.

Дня 29. вересня ц. р. прийшла знов поліція в село, коло 80 людей.

Поліція почала знова перепроваджувати ревізію, починаючи від місцевого пароха о. Евгена Лопатинського. До хати о. Лопатинського увійшло рівночасно кільканацятьох поліціянтів, які почали перепроваджувати ревізію рівночасно у кількох кімнатах, так, що ніхто з господарів, зглядно з домашних, не міг слідити за ходом ревізії. В хаті повикидано з шаф усі річи на землю, які відтак поліція нарочно доптала ногами. Понищено всі парохіяльні книги та акти, а також приватні книжки. Поліція розбила церковну касу, а гроші порозкидала по земли. Поломано цілковито фортепян та всю хатню обстанову. В одній кімнаті (парохіяльна канцелярія) позривала поліція підлогу та повибивала всі вікна враз з рамами.

На обійстю розшила поліція стайню. Відтак розкинули до самого споду стирту пшениці (сто двацять кіп) і стирту ячменю (70 кіп). В тім якраз часі, а і опісля цілу ніч падав зливний дощ, так, що розкинене збіжа цілковито перемокло та зогнило, і стало зовсім неужиточне.

Тичинський Михайло — розшила поліція всі господарські будинки, в хаті все понищено, а його самого тяжко побили.

Тарко Степан — розшили господарські будинки, все молочене збіже перемішали, всю хатню обстанову знищили.

Тичинський Ілько — розшили хату, в хаті все понищили, збіже змішали.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—o—

МІЛВОКІ, ВІС.

Протестаційне віче.

В суботу, дня 15 листопада с. р., відбулося в церквній гали, 1231 Скат стріт, загальне масове віче всіх Українців ріжних політичних, релігійних та инших. Зібралося поважне число людей. Деяких наших мудрих не було, бо, як кажуть, жінки не пустили на віче проти Польщі.

Віче відкрив гр. Т. Барсук. В короткій промові представив, що ціль віча є запротестувати проти польських погромів і великих знущань на Західній Україні. Він теж проводив нарадами віча. На секретарів покликано В. Колодрубця і П. Стецика.

Головним бесідником був гість з Канади, гр. Василь Свистун. У двогодинній бесіді оповів він про дикунський польський терор у Галичині. Польські звірюки роззвірились на українського безборонного селянина, арештують і убивають на смерть. Кождого дня приходять з рідного краю щораз страшніщі вісти, як від польських нагаїв падають найкращі сини й доньки українського народу. Звірська польська поліція та жандармерия мордує тисячами український народ. Сотки тисяч пішли до криміналів за те тільки, що вони є Українцями та не хочуть виректися своєї мови й школи й своєї рідної землі. Бесідник прочитав протестаційні резолюції, які принято одноголосно через повстання з місць. Ухвалено вислати їх до державного секретаря, Генрі Л. Стімсона у Вашингтоні, Д. К., і до сенатора І. І. Блейна у Вашингтоні, Д. К.

Лист до сенатора Блейна звучить:

To the Hon. John J. Blaine,

United States Senator,

Washington, D. C.

We, the citizens and residents of the City and County of Milwaukee and State of Wisconsin, of Ukrainian descent and origin, and represented by a committee elected at a mass meeting assembled at 1231 Scott Street, Milwaukee, Wisconsin, on the 15th day of November, 1930, do hereby petition you to lay before the Senate of the United States the facts pertaining to the persecution of the Ukrainian people in the eastern province of Galicia by the Polish Government, so as to ascertain the truth of the following alleged facts, namely:

"That the Polish government has sent contingents of the Polish army to the Ukrainian cities and villages and that the said soldiers have committed many outrages against the Ukrainian people by driving them from their homes, and, in some instances, setting fire to their homes and outhouses, and subjecting them to floggings and beatings, closing their churches and schools, and by imprisoning vast numbers of them without due process of law, and all without just cause and provocation. These outrages are alleged to exceed any ever perpetrated by the Turks, Tartars or Mongols during the 12th and 13th centuries."

We respectfully submit that proof of these attacks on file already at the State Department at Washington and all information relating to the matter be laid before the Senate of the United states and such other body before him it may rightfully be brought so that such steps may taken in the above matter as may be necessary to protect the Ukrainian people from further outrages in their province in Eastern Galicia.

Dated this 15th of November, 1930.

Citizens' Committee of Ukrainian descent.

Theodore Barsuk, Chairman,

W. C. Kolodrubitz, Secretary.

Підчас промови бесідника гр. Василя Свистуна большевики та їх жидівсько-московські товариші пробували зробити замішання. Двох з них почали якісь вигуки. Та збори розярені заставили їх замовкнути.

Віче пройшло далі спокійно й поважно. Переведено збірку на покриття коштів вироблення друків протесту, а решту на боеву акцію.

Зложили по $1.00: Т. Барсук, Й. Псюк, С. Гірчак, І. Шеремета, І. Пунько, І. Бариляк, А. Ковтун, І. Олошанський, М. Барильський, І. Паньків, М. Патер, Г. Дац, Т. Танін, Г. Томащук, П. Стецик; по 50 цнт.: В. Фута, М. Адамчук, Н. Петричка, В. Яремчук, Ф. Соколовський, А. Гатала, І. Березовець; по 25 цнт.: П. Стадник, І. Сенчишин.

Разом зібрано $19.50. Розхід був виплачений, решту вислано на боевий фонд до старого краю через „Обеднання".

На закінчення відспівано Ще не вмерла Україна і Не пора, не пора. о. І. Лямпарт загрів щиро вдячними словами присутних. Наш обовязок дальше нести поміч рідному краєви за визволення.

Василь Колодрубець, Павло Стецик, секретарі віча.

(З приводу нашого протесту розписався місцевий Курер Польскі довжезною новинкою під наголовком „Українці в Мілвокі ведуть пропаганду проти Польщі". Газета нападає на бесідників і організаторів віча та каже, що такі протести, хоч не мають оперта на фактах, находять послух серед Американців та виробляють для Польщі дуже ворожий настрій. Тому Полякам треба, каже Курер Польскі, зорганізувати пропаганду для поборювання антипольскої агітації.

Американська газета **"Milwaukee Sentinel,"** November 17, 1930, писала:

ASSAIL POLISH OUTRAGES IN EAST GALICIA.

Milwaukeeans Plan Plea to Blaine to Urge Action.

Outrages attributed to the Polish army in invasions of eastern Galicia were deplored Sunday by Milwaukee citizens of Ukrainian descent in a spirited protest to John J. Blaine, United States senator from Wisconsin.

The movement to lay such a protest and demand for a senatorial investigation before Senator Blaine was launched and carried out at a meeting in St. Mary's Ukrainian Greek Orthodox church, at which 100 citizens were present. The hall is at 1231 Scott st.

Hear Persecution Charges.

Persecution of the Ukrainian people was charged freely by speakers at the mass meeting. Theodore Barsuk was named chairman and W. C. Kolodrubetz secretary of a citizens' committee to draw up the document of protest.

Senator Blaine was petitioned to lay before the senate facts pertaining to the alleged outrages and thus to ascertain the truth of these charges:

"That the Polish government has sent contingents of the Polish army into Ukrainian cities and villages and that the said soldiers have committed many outrages against the Ukrainian people by driving them from their homes, and in some instances setting fire to their homes and outhouses, subjecting them to floggings and beatings, closing their churches and schools, and by imprisoning vast numbers of them without due process of law, all without just cause and provocation."

U. S. Is Urged to Act.

Proof of the allegations, it is declared, is on file at the state department and the government is asked "to take such steps as necessary to protect the Ukrainian people from further outrages in Eastern Galicia."

The discution, carried on in the Ukrainian language, was interrupted momentarily when two communists launched a rardical harangue. Those in charge of the meeting, however, objected the "reds" promptly and the matter at hand was concluded.

—o—

ЛУДЛОВ, МАСС.

Протестаційне віче.

Дня 16. листопада 1930. відбулось у нас протестаційне віче в справі ляцького терору по українських селах в Галичині.

Віче відкрив гр. Дамян Харко, пояснюючи ціль віча. Секретарів вибрала публика.

Предсідатель віча покликує д. Т. Галенду з Гартфорду, Конн., на бесідника. Бесідник підчеркує, що сего року вже другий раз бачить громаду в тій самій справі, а се 1. червня в Амгерст, Масс, де вся околиця протестувала проти всіх тиранів українських земель. Нині Українці зійшлися, щоби запротестувати проти лютого й дикого ворога Ляха, проти його вчинків на галицькій Україні. Над краєм, з котрого ми вийшли, лишаючи своїх рідних, ворог безлюдського чуття знущається. Крик мучених доходить аж на землю Вашингтона. Про дикі знущання Польщі на наших землях над безборонним нашим народом та про нищення наших культурних здобутків можна вичитати й в американській пресі. Зібрані самі знають ріжні факти. Бесідник переповідає донесення американських і англійських газет.

Другий з ряду бесідник о. М. Продан з Дірфілду, заявив, що не буде говорити богато, бо справа ясна. Встаньмо і склонім голову за сих, що полягли за свободу, й за тих, що за неї тепер борються й гинуть в тюрмах та під ляцькими буками. Всі встають.

Предсідатель покликує одного з секретарів, І. Вавришина, до слова. Бесідник підчеркує, що на се віче зійшлися поважно українські робітники з Голийок, Лудлов та українські фармери з Амгерст та Савт Дірфілд. Ми всі вийшли з селянського роду. В нас є людяне чуття, в Ляхів сего нема. Колись у війнах з козаками Ляхи люто мстилися над Українцями. Наливайка спекли живцем в мідянім бику. Те саме виробляють в двацятім столітті, тільки иншими способами. Наш протест з часом поможе викрити ляцьке варварство. До сего нам треба жертв. Кождий, що має щире серце, дасть жертву. Се буде поміч для добуття нашої землі зпід ляцької неволі та злучення всіх українських земель в одну Українську Народну Республику.

Гр. М. Федорів підніс справу організації. В організації наша будучність і сила.

Ухвалено вислати протест до секретаря стейту у Вашингтоні та до Ліґи Націй. Протест має бути підписаний товариськими урядниками Лудлов, Голийок, Амгерст і Савт Дірфілд.

На закінчення віча відспівано „Не пора Москалеви й Ляхови служить".

Відтак приступлено до збірки. Мимо лихих часів для робітників і фармерів, у котрих тютюн і цибуля стоять на складі непродані, збірка дала чистого доходу $93.00. Збірку розділено на три части: $31.00 призначено потерпівшим українським інституціям, $31.00 на поміч політичним вязням, а $31.00 на боеву акцію.

На збірку зложили отсі жертводавці: Гр. Шабаль $5; Й. Затирка $3; по $2: В. Коваль, Гр. Ковба, В. Босик, І. Лапка, о. М. Продан, Гр. Приступа, Іл. Вавришин; по $1: М. Пукіш, В. Гудима, І. Дзвінник, К. Олійник, Р. Намака, А. Чорна, А. Кульбанська, Д. Харко, Грибик, З. Процишин, К. Мельник, М. Мельник, М. Кульбанський, Й. Чорний, М. Людкевич, Ф. Заячківський, Е. Коваль, Л. Намака, М. Федорів, Р. Федорів, Ф. Телега, Шабан, К. Яцишин, Т. Дайняк, К. Миселівська, П. Пилипець, Он. Турко, Гр. Довгань, І. Процишин, Л. Шабан, Он. Ляшеняк, П. Павлів, Дм. Ковальський, П. Пилипів, Пл. Жовтий, Іл. Гнатів, Ів. Притсупа, Т. Незнайко; С. Ференц, Зф. Шабан, А. Олексів, Т. Звіжинський, В. Грибик, М. Затирка, Ів. Серединський, Е. Серединська, Роз. Берник, І. Мельник, І. Андрусик, П. Хомин; Михалевич 60 ц.; по 50 ц.: М. Сорохтей, Ю. Федорас, Гр. Матурняк, Гр. Котович, Й. Доскоч, К. Зварич, Телега, Текля Андрусик; по 25 ц.: Краевиський, М. Гаврильців, Яворська, К. Пилипів і К. Мехолевич 50 ц. Решта прийшла дрібними жертвами й з панакиди.

Чистий дохід вислано через Обеднаннє на народні цілі.

Предсідатель закрив віче, дякуючи урядникам, жертводавцям і бесідникам.

Ілля Вавришин, Іван Приступа, секретарі віча.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Стейтове протестаційне віче.

У неділю, дня 16 листопада, відбулося в Литовській Гали під ч. 339 Грін стр., в Ню Гейвен, Конн., протестаційне віче, скликане Стейтовою Організацією.

Вступне слово виголосив предсідатель Стейтової Організації, гром. К. Марущак, з Ню Гейвен, Конн., пояснюючи коротко, в якій ціли скликано віче. Відтак покликав на предсідателя цього віча гром. А. Мерещака, з Ансонії, на що всі згодилися.

Гром. Мерещак покликав п-ну Юлію Борецьку з Ню Гейвен, і В. Калину з Ансонії на секретарів віча. Відтак уділив голосу молодому Литовцеви Жирасови, студентови ейльского університету. Пан Жирас підніс у своїй короткій але річевій промові, що як Українці, таксамо і Литовці терплять всілякі знущання від того самого польського ворога. Бесідник згадав історичну приязнь Литовців і Українців і за теперішнє спільне лихо. А згадуючи про знущання в Галичині, заявив: Не плакати нам і сльози не лить, не нам, козакам, те діло робить! Най плачуть Ляхи, най плаче Москаль, здіймаймось в гору, летімо у даль".

Другим бесідником був д-р Мишуга, котрий у своїй бесіді представив теперішні відносини в старім краю. Він підніс, що мимо ляцької неволі росли на рідній землі наші школи, читальні, молочарні, кооперативи, як також спортові товариства, як Луги, Пласт та ріжні захоронки і діточі садки. Це все польська влада бачила, і страх її обняв перед зростом свідомости й організованости українського народа. Тому вона ждала нагоди, щоби це все знищити. І довго не чекала польська влада на знищення українського добра, а вискочила, як той хижий звір, на безборонний нарід, понищила наші інституції культурні й економічні й побила Українців усіх кляс у такий брутальний спосіб, про який культурний світ досі не чував. Але це все є саме початком упадку Польщі, бо культурний світ пізнає аж тепер польську культуру і демократію. Відтак взівав бесідник усіх до помочі рідному краєви і ще до більшого завзяття і боротьби з наїздником.

По промові д-ра Мишуги розпочато збірку, котра принесла $605.45, яка буде вислана на поміч потерпівшим від ляцьких погромів.

Відтак предсідатель віча покликав секретарку віча п-ну Ю. Борецьку, щоби перечитала резолюції в англійській мові, які мають бути вислані до секретаря стейту Стимсона і до Ліґи Націй.

По відчитанню предсідатель запитав публику, чи годиться на висланнє цих резолюцій. Всі згодились повстанням з місць.

Мимо зливи прибуло на віче богато громадян з Ансонії, Дербі, Бриджпорт і Гартфорд. Зате не дописав сам Ню Гейвен. Звичайно були самі найчесніші, котрі не даються нікому підмовити і ніким збаламутитись і все на кождий поклик приходять і підтримують всяку народну справу. Їх чесні імена є в списі жертводавців.

Не обійшлося на вічу без темних запитайників, та дискусійників, котрі приходять тільки на те, щоби попсувати поважний настрій, яким тепер люди захоплені. Так і тут, по ухваленню резолюцій загули мов гаддя в корчі, ті, що нічого не дали, а котрі не знали, що буде з Галичиною як проженемо Ляхів. Але д-р Мишуга дав їм таку добру відправу, що вже другий раз не будуть мати відваги ставити таких питань. Відтак предсідатель закрив віче в 6-тій годині вечером.

Жертвували слідуючі: О. Гіна, Агафія Бундзяк по $5; по $2: Сузанський, Г. Куць, о. А. Ротко, о. А. Улицький, В. Калина, Анна Зборівська, Р. Гвоздевич, Т. Захаревич, Й. Кріса; по $1: Швець, Ковальчук, П. Василик, Децембер, Хомета, Й. Брезіцький, Марія Рошко, Н. Рошко, Матвійчук, Голендра, М. Рошко, Хабінець, Благітка, К. Рошко, Переняк, В. Колісняк, П. Федишин, В. Гречаник, Перцак, В. Брезіцький, Й. Бурбела, Гр. Стасишин, Гр. Савчук, К. Стасюк, Стефанія Чайківська, Климковський, Н. Плуговський, М. Захаревич, С. Підбереженяк, І. Шуран, В. Вавро, Бреню, А. Кулявець, А. Гульовська, Андрущко, Гр. Патинюк, А. Мерещак, В. Глива, А. Зиновяк, І. Радзіх, С. Щуран, І. Глива, М. Брухівська, Гр. Кушпінський, П. Драпяк, І. Десенчук, Данилюк, І. Шевчук, Висячко, П. Курко, П. Моляв, І. Максимів, Л. Бих, С. Вишнєвський, П. Журавський, І. Натюк, Ф. Гарділа, І. Несторук, Мотиль, М. Грегус, Щавінський 50 ц. Одно імя не записано. Дрібними датками було зібрано $8.95. Разом $105.45.

Юлія Борецька, В. Калина, секретарі віча.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Свято Української Державности.

В неділю, 16. листопада, амстердамські Українці відсвяткували концертом Свято Української Державности.

Свято розпочалось відправою панахиди при стрілецькій могилі. Могила була гарно прикрашена, а на хресті висів прекрасний віцок з написом: „Борцям за волю". При могилі стояли чотири хлопці з крісами в руках і два зі свічками. Підчас панахиди співав хор.

По відправі громада зійшлася на галю під церкву, де розпочався концерт. Концерт складався з 22 точок, з деклямацій і співів. Не подається всього перебігу концерту, щоби не забирати багато місця. Концерт вилав досить гарно. Бесідником на святі був о. І. Шуховський, котрий розкрив варварські надуживання Ляхів, котрих вони допускаються над безборонним українським народом та над українськими інституціями. В третій части концерту прочитав о. І. Шуховський протести проти Польщі, з котрих один вислано до Женеви, другий до Вашингтону. Сказав також, пару слів бувший стрілець П. Чучман про геройство та завзятість Січових Стрільців в часі війни проти наших ворогів і закликав присутних до жертви. На закінчення концерту відспівано „Ще не вмерла Україна".

Зібрано $51.11. — Розхід на телеграми був $25.5. — Вислано до Обеднання $25.06 на боевий фонд.

Громадянин.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВИЛМИНГТОН, ДЕЛ.

Жертва на Рідний Край.

Заходами Української Православної Парохії й національних товариств було влаштовано 9-го листопада Листопадове Свято, злучене з протестом проти польського терору в Галичині. Хор під проводом о. І. Костюка гарно виконав кількa національних та патріотичних пісень. Сцена в салі була прекрасно декорована, що робило приємне враження на всіх присутніх.

Реферат про Перший Листопад і про польський терор у Галичині виголосив гром. В. Кедровський. О. І. Костюк заохочував до збірки на допомогу рідному краєви, яку зложили присутні в галі. На закінчення віча була ухвалена резолюція протесту, яку вислано до Вашингтону.

Вся збірка на святі й пожертви товариств виносить 195 дол. і 40 центів. З того витрат було 28 дол. і 80 ц. Решту 166 дол. і 60 центів вислано через Обєднання до Рідного Краю на визвольну боротьбу.

Жертву зложили: Сестрицтво Рождества Богоматери, від. 151 Укр. Нар. Помочі, $25; по $5: Тов. ім. Івана Франка, від. 152 Укр. Нар. Помочі, О. Прокоп, Т. Гула, П. Сас, В. Кедровський; по $2: о. І. Костюк, П. Скочиліс, А. Хазан, І. Захарко, Г. Косовський; по $1: С. Мисливець, М. Гец, І. Гарванко, І. Гринишин, І. Ліщинський, М. Цицик, П. Баран, І. Маєр, Юлія Бідинська, О. Скроба, І. Долатка, Г. Січка, І. Гичка, С. Потічний, Д. Шиманський, Я. Ковальський, о. П. Дженджера, С. Прийма, П. Богатий, А. Марків, К. Марків, Розалія Банно, І. Ференц, Ева Ференц, Ф. Музика, П. Кушевський, Ева Заячковська, Гр. Гураль, М. Андрусишин, Евдокія Андрусишин, Паранька Гринишин, Анна Човган, Марія Старобрабська, Анна Мисливець, Г. Гнатовський, Анна Гнатовська, І. Бокай, М. Кравчишин, Марія Качмар, П. Тиравський, М. Кузян, М. Леховит, В. Шатинський, Д. Качмар, С. Волосенчук, І. Патрика, Анна Барак, С. Качмар, Анна Кострошок, Анна Гичка, І. Білецький, І. Гринишин, С. Лучишин, Анна Костюк, І. Івашко, П. Процак, М. Турко, І. Німець, П. Бавуляк, І. Сивий, І. Малиняк, Анна Процак, М. Заячковський, В. Вавруx, Д. Фабрицька; по 50 ц.: Анна Маєр, С. Гливяк, Анна Гливяк, Михайлина Адамяк, Розалія Цицик, Ю. Саган, Г. Дицьо, П. Босак, Анастазія Босак, І. Шмілик, Анна Качмар, П. Корналь, Т. Особа, Д. Сас, С. Опришко, І. Подоляк, Марія Гураль, Ядвіга Німець, Марія Ковальська, Т. Прийма, Катерина Косовська, Марія Мальговська, Катерина Вілик, П. Гамбіцький, Теклія Сива, Марія Мисливець; П. Заячковський 35 ц.; по 25 ц.: Н. Мельничук, В. Ставів, А. Богач, Катерина Будник, Марія Шатинська, Анастазія Ковалик, Текля Сенчишин, О. Костюк, М. Гурний, Анна Гарванко, Катерина Гливяк, С. Сенчишин, М. Подоляк, І. Будник, Д. Марцинишин. І. Процак, Н. Н., Ева Подоляк, С. Гарванко, М. Маєр, С. Мисливець.

Український Клюб при укр. православній церкві з балю чистий приход $51.

Іван Гринишин,
Іван Гарванко,
секретарі Листопадового Свята.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На дальшу боротьбу.

Товариство Жеребецька Люсьо, від. 144 У. Н. Союза, відсвяткувало 15-літні роковини свого істновання.

Зприводу цього забрав слово громадянин Михайло Ямка в справі поширення організації, а гром. Петро Бих згадав за страшні ляцькі знущання у рідним краю та візвав до жертви. Зібрано $31.42 і вислано до Обєднання з призначенням на допомогу боєвій акції.

Наше зібрання не було для забави, але влаштоване його для добра товариства й допомоги нашим братам у краю.

За уряд:
М. Ямка, предс.; **Г. Лелицький**, кас.; **С. Опришко**, рек. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. А.

Збірка на УВО.

В. Рекрут переслав через Обєднання до Рідного Краю 105 дол. і 51 ц. на УВО. Гроші зібрані на протестаційному вічу.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Жертва на УВО.

Громадянин Н. Скрипець переслав через Обєднання власну жертву 6 долярів на визвольну боротьбу українського народу.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Збірка на Листопадовому Святі.

Українська Греко-Католицька Парохія св. Михаїла переслала через Обєднання до Рідного Краю 264 дол. і 25 центів. З цих грошей призначено 144 доляри на інвалідів і 120 дол. і 25 ц. на УВО.

Гроші зібрані на Листопадовому Святі, яке відбулося 9. листопада.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Жертва на УВО.

Михайло Хопкий додав своїх два доляри до попередньої жертви, зібраної в Бейоні на УВО. Гроші переслано до краю через Обєднання.

М. Шегда.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На політичних вязнів.

П. Марія Пі...ухівна переслала через Обєднання до Рідного Краю 1 долар пожертви на політичних вязнів.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Жертва на УВО.

Василь Сас переслав через Обєднання 3 доляри пожертви на УВО.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертва на УВО.

П. К. Братейко переслав через Обєднання 2 дол. і 25 ц. власної пожертви на УВО.

МЕК АДУ, ПА.

Жертва на боєвий фонд.

Гром. А. Паламар переслав через Обєднання на УВО 10 долярів і 50 центів, які він зібрав на хрестинах в Антона Гладиша.

ЛЕЙТРОБ, ПА.

Жертва на українських інвалідів.

Дейтробська громада святкувала Листопадове Свято 2. листопада. По Службі Божій відбулася панахида, на якій зібрано 8 дол. і 50 ц. на допомогу інвалідам. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Антін Скубяк, касієр.

ФОРД СИТІ, ПА.

Жертва на УВО.

Члени Українсько-Американського Ситизенського Клюбу зложили 24 доляри пожертви на визволення Рідного Краю. Жертви зложили 26. жовтня такі члени Клюбу: Л. Пелц і М. Теплий по $2; по $1: М. Личак, Мих. Зошак, Мет. Зошак, М. Бек, М. Фицик, В. Химка, О. Шийка; по 75 центів: М. Гнатів і А. Бобак; по 50 ц.: М. Драч, К. Теплий, І. Колодійчук, М. Барна, М. Гуменда, О. Паньчишин, І. Луківський, А. Бек, Я. Синявський, Ева Голізна; по 25 ц.: С. Паньчак і Ф. Опалка; І. Магдій 15 ц.

Разом $18.15.

У церкві 2. листопада 1930 жертвували слідуючі: С. Баль 50 ц.; по 25 ц.: Марія Гнатів, Анна Володисович, Антонина Бобак, Анна Міка, М. Опалка, А. Онуфрій. — Дрібними жертвами $2.46. — Разом $4.46.

Всього вислано до краю через Обєднання 24 доляри.

Стефан Шанайда.

ЕМБРІДЖ, ПА.

На боротьбу з окупантами.

Дня 16. листопада відбулося у нас протестаційне віче, на якім піднесено думку постійної допомоги Рідному краєви. Дня 23. листопада зійшлися представники місцевих організацій і вибрали комітет і кслекторів, котрі мають заняться збіркою на допомогу скатованим нашим братам.

Досі зібрано $60.44. Збірка продовжається і буде вислана в цілости до краю через Обєднання.

Не повинно бути між нами ні одної української душі, котра відмовила би тепер жертви на боротьбу з ляцькими катами.

До комітету вибрано слідуючих громадян: Т. Кульчицький, предс.; Т. Гречун, касієр; дяковчитель Сташко й М. Фук, секретарі, а контрольори: П. Карачок, М. Крис, І. Федан.

Жертвували: Т. Пушак $2; по $1: П. Яровий, Т. Хлиста, В. Завойський, І. Фірич, П. Стрăчак, Т. Маринів, А. Гладьо, П. Сенько, В. Стердан, П. Ріпка, Г. Волошин, А. Махник, Я. Войнар, М. Остафій, С. Кріль, Д. Сивий, М. Мицяк, С. Кость, І. Срадомський, П. Смольницький, М. Пендак, М. Франчак, о. Маньовський, Т. Гречун, В. Кміт, Т. Мазурик, І. Марущак, Мандзякевич, Д. Шимоняк; по 50 центів: М. Дружицький, М. Комісяк, Л. Лаврик, В. Цибак, Л. Дружинський, Т. Кульчицький, Т. Гищак, І. Сухий, Т. Лисак, І. Прошаник, В.Щур, С. Владичак, М. Дубінський, Я. Шпак, А. Шпак, Ю. Мицак, Т. Назарик, Т. Киньокевич, П. Телеп, П. Войтечко, І. Мазур, Д. Романяк, Г. Ярема, С. Мошора, І. Куцаба, М. Шведюк; М. Челявський 35 ц.; по 25 центів: А. Гарко, М. Гринчак, Ф. Куляк, П. Опанька, М. Назаревич, В. Мандзяк.

Дрібними жертвами зібрано: $14.59. — Разом $60.44.

Комітет.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На боєву акцію.

На піддержання боєвої акції жертвували слідуючі: І. Пеленський $5; Т. Мищишин $2; по $1: Ф. Мисак, В. Граб, А. Муневір, М. Вапчура, С. Пунда, А. Бобак, М. Карпчук, В. Василюк, І. Клебан, О. Клебан, Л. Малець, М. Бішка, Н. Луцерська, П. Качук, Д. Козел, М. Шегда, О. Стасюк, І. Лисак, І. Героечук, І. Савчак, А. Пащук, В. Карпчук, Ю. Пекар, Н. Курко; по 50 ц.: П. Козачишин, А. Кузгим, Ю. Коник, Ф. Ізаєт, П. Маскевич, Ю. Федорущак, Н. Капраць, І. Ясинчук, Н. Н., А. Ш., І. Демянчук, І. Шимчак, М. Гриньків, П. Гуменчук, І. Іваненко, Ф. Ухнат, М. Чабан, І. Масяк, Н. Цибак, Г. Гривнюк, М. Петрикевич, Н. Понсик, М. Волошин, О. Забавчук; О. С. 30 ц.; по 25 ц.: І. Беца, Д. Моквак, І. Горель, М. Опришко, А. Козел, А. К., С. Шимчак, С. Гаврищко, Ю. Токар, Д. Каськовський, А. Шопа, З. Підух, Т. Дурдела, А. Матковський, С. Сенко, Н. Добромильський, І. Ячимірський, М. Шивалюк, С. Сенків, Д. Матищак, І. Брикайлик, В. Ухмат, А. Шегда, С. Палуба, П. Романюк; А. Дуб 20 .; за „Сурму" 75 ц. — Разом зібрано $50.50.

Колектував **В. Василюк.**

ФРЕКВИЛ, ПА.

На інвалідів.

Через Обєднання вислано до Рідного Краю на інвалідів 6 дол. 75 ц. Ці гроші зібрані в українській греко-католицькій церкві підчас панахиди по полеглих борцях за волю України.

Василь Загибайло.

АНСОНІЯ, КОНН.

Допомога Рідному Краєви.

Переслано через Обєднання до Рідного Краю 210 долярів від місцевого українського комітету. 100 долярів призначено на інвалідів, а 110 дол. на найпекучіші потреби в Рідним Краю.

В. Калина.

БАЛТИМОР, МД.

Жертва на Рідний Край.

З Листопадового Свята збірку в сумі 133 доляри переслано через Обєднання до Рідного Краю. Гроші призначені пополовині на інвалідів і на політичних вязнів.

Андрій Пелць.

ВЕСТ НЮТОН, ПА.

На підмогу потерпівшим.

На мітингу братства св. О. Миколая, дня 9. листопада, по обговоренню подій у Галичині у звязку з ляцькими звірствами над українським народом, ухвалено видати з братської каси $25 на підмогу потерпівшим Українцям. Гроші вислано через Обєднання. Також вислано телеграму з протестом до секретаря стейту Стімсона.

За Уряд Братства св. О. Миколая:

Антін Поливка, голова;
Дмитро Ковальчик, кас.;
Василь Шличук, секр.

НЮ КЕСЛ, ПА.

Допомога потерпівшим.

Жертви зібрані на допомогу мученикам народньої справи в Галичині, котрі потерпіли від ляцького вандалізму.

Зложили: П. Мельник $3; по $2: І. Дидьо, Д. Булій, І. Булій, П. Ярема; по $1: І. Дацько, о. В. Махник, І. Кубич, Ів. Ковальчук, І. Геча, С. Шевчик, І. Куць, Д. Олаг, М. Проць, В. Мудрак, С. Зімак. — Разом $22.

Йосиф Мельник, Дмитро Булій і Іван Дацько.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МЕДИСОН, ІЛЛ.

Протестаційне віче.

В нашій громаді відбулося масове протестаційне віче місцевих Українців проти польських звірств у Галичині.

Проводив вічем гр. Луцинюк, секретарював Никола Павлів, а о. Мереньків реферував про переслідування українського населення з боку Польщі та про будучність українського народу.

Ухвалено три резолюції, звернені проти польських брутальностей в Галичині. Ці резолюції вислано на руки п. Дрюмонда до Ліґи Народів в Женеві, до Апостольської Столиці у Ватикані і до правительства Злучених Держав Америки на руки секретаря заграничних справ Г. Л. Стімсона в Вашингтоні. Зміст всіх трох резолюцій подаємо осібними копіями в англійській мові, які тут залучаємо.

В дискусії віче виявило одноголосну опінію, що це ми переживаємо історичну хвилю, котра означає зворот в історії славянських народів, а який закінчиться розгромом Польщі й воскресінням української держави. „Наш нарід є мучений ріжними дияволами і злими духами; інші народи не хотять нас знати, нас оминають; не маємо приятелів у політичнім і економічнім життю — говорив о. Меренків — а одиноким нашим союзником, на котрого наш нарід повинен числити, є Христос Бог, котрий зближається в нашу сторону. Він один допоможе нам вигнати легіон дияволів з нашої української землі, а також і з української душі і прикаже: „Вийди з нього і вселись у стадо свиней". Тоді то стадо свиней, що пасеся на нашій землі, потоне в озері своєї власної захланности, злоби і домашньої війни. Се конець Польщі".

Свою промову закінчив о. Меренків словами: „Тримайте з Христом і його церквою, хто бажає добра Україні".

Звіт з віча вислано до ріжних англійських газет. Збірка, яку заряджено на поміч жертвам, а яка ще не скінчена, буде вислана на руки „Обєднання" до Галичини.

Гр. Луцинюк, предс.
Никола Павлів, секр.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Укр. Клюб Листоповий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в вівторок, 9 грудня, в годині 7-мій ввечір, в галі під ч. 72 Моріс вул. Позаяк се послідний мітинг в році, проситься всіх членів вирівнати свої вкладки. Члени суспендовані, коли не заплатять своїх довгів, будуть виключені з організації. — І. Гелета, секр.

— Якжеж ти міг у білий день допуститися такої крадежі?

— Цеж зрозуміле. Я, як кожен порядний батько родини, проводжу ночі дома!

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП. (9)

Оглянувши свою жінку, Грейстовк переконався, що пригода не лишила на ній ніякого шкідливого сліду. Видно, звір погиб у хвилі, як скочив до неї. Він підняв її легко з землі ще непритомну та заніс до хатини. За дві години вона вернула до памяти.

Її перші слова наповнили мужа побоюваннями за нього. Через якийсь час по відзисканню памяти вона дивилася здивованими очима перед себе в глибину хати, а відтак сказала, зітхаючи здивовано: „Ох, Іване, то так добре бути дійсно дома. Я мала такий страшний сон".

„Ну-ну, Алісон", він сказав, гладячи її волосся. „Старайся заснути знов і не журися". Тої ночі, як леопард ревів під деревом й глибокі ноти, львиного реву доходили з горба, в малій хатині серед праліса вродився Грейстовкам син.

Жінка Грейстовка вже не виздоровіла з потрясення нападу малпи. Вона вже більше не йшла на двір поза хатину й вже ніколи не знала, що вона не в Англії. Але вона тішилася посіданнем малого синка й вічним дбанием за сина.

Так минув щасливо сей рік. Грейстовк втратив уже надію вирятуватися з острова. Він невпинно працював коло скріплення й прикрашення хати. Мала людина, що зажила серед них, була для них великою пригодою в глибині африканських джунглів.